

YAŞAM BİÇİMİ ÇOK BOYUTLU ENVANTERİ (SMILE) TÜRKÇE SÜRÜMÜNÜN BİPOLAR BOZUKLUKTA GEÇERLİLİĞİ VE GÜVENİLİRLİĞİ

Ceren Meriç Özgündüz¹, Selin Uslu², Cansu Özçeri², İlkay Keleş Altun³, Beliz Naz Akyıldız³, Hidayet Ece Arat Çelik⁴, Melike Özmen⁴, Sinem Balaç⁵, Reyhan Nur Babalioğlu⁵, Şevin Hun Şenol⁶, Sultan Ekinci⁷, Deniz Uraz Erarslan⁶, Ömer Aydemir², Deniz Ceylan⁸

¹Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul ²Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Manisa ³Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği, Bursa

⁴Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul ⁵Koç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Nörobilim Programı, İstanbul ⁶Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul

⁷Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi Psikiyatri Kliniği, İstanbul

⁸Mayo Clinic Psychiatry and Psychology Department, Rochester, Minnesota

Giriş: Bipolar bozuklukta günlük etkinliklerde yaşanan zorluklara dair veriler artmaktadır. Fiziksel hastalıklar ve diğer ruhsal bozukluklarla yüksek eş tanı oranları da hastalık yükünü artırmaktadır. Bu veriler olumsuz sonuçların azaltılmasında etkili yöntemlere duyulan acil ihtiyaca dair farkındalığı ortaya çıkarmıştır. Bu açıdan günlük yaşamın farklı alanlarında görülen sağlıksız tutumlar; biriken zararlı etkileri sonucunda kalp-damar ve solunum sistemi hastalıkları, ölüm riskinde artış gibi kısa ve uzun vadeli sağlık sonuçlarını tetikleyebilir. Bipolar bozuklukta da belirtiler ve klinik gidişat ile sağlıksız tutumlar arasındaki yakın ilişkiyi gösteren kanıtlar mevcuttur. Bu çalışmanın amacı bipolar bozukluk tanılı bireylerde yaşam tarzı özelliklerini Yaşam Biçimi Çok Boyutlu Envanteri (SMILE) kullanarak değerlendirmek, sağlıklı kontrollerle karşılaştırmak ve ölçeğin güvenilirlik ve geçerliliğini ortaya koymaktır.

Yöntemler: Çalışmaya 109 ötimik dönemde bipolar bozukluk tanılı birey ve 105 sağlıklı gönüllü, toplam 215 katılımcı dahil edilmiştir. Birlikte geçerlilik için Kısa İşlevsellik Değerlendirme Ölçeği (KİDÖ) ve Biyolojik Ritim Değerlendirme Görüşmesi (BRDG) kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede iç tutarlılık katsayısı, madde-toplam puan bağıntı katsayıları, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör çözümlemesi ve diğer ölçeklerle

bağıntıları hesaplanmıştır. Araştırma, Koç Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Protokol numarası: 2023.386. IRB2.080).

Sonuçlar: Ölçeğin önce Türkçe'ye çevirisi, sonra İngilizce'ye geri çevirisi yapılmış ve çeviri ölçeği geliştiren yazar tarafından kabul edilmiştir. İç tutarlılık çözümlemesinde Cronbach alfa katsayısı 0.872 ve madde-toplam puan bağıntı katsayıları 0.180-0.552 arasında bulunmuştur. Açıklayıcı faktör çözümlemesinde beslenme, fiziksel aktivite, alkol ve madde kullanımı, sağlıklı uyku, stres yönetimi, sosyal destek ve çevresel etkenler alanlarını temsil eden 7 faktör elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör çözümlemesinde karşılaştırmalı uyum endeksi 0.745, tahminin ortalama karekök hatası 0.0645 olarak bulunmuştur. Birlikte geçerlilikte SMILE ölçek toplam puanı KİDÖ ve BRDG toplam puanları arasında istatistik yönden anlamlı negatif yönde ilişki saptanmıştır (sırasıyla $r=-0,472$; $r=-0,603$).

Tartışma ve Sonuç: Yaşam biçimini çok boyutlu değerlendiren SMILE ölçeğinin Türkçe sürümünün bipolar bozuklukta yeterli güvenilirlik ve geçerliliğe sahip olduğu gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bipolar bozukluk, Yaşam Biçimi Çok Boyutlu Envanteri, SMILE ölçeği, geçerlilik, güvenilirlik